

være Tale om at udelukke ved at sætte Minimumsfordringen op til 24 Timer. Som allerede tidligere nævnt er den nærmere Individualisering af dette Forhold, paa samme Maade som Fordelingen af hver Klases aarligt disponible Antal Undervisningstimer mellem Vinter- og Sommermaanederne, overladt til Sætsættelse i den paagældende Skoleplan.

Hvad dernæst angaar Skolerne paa Landet med een Lærer skal man angaaende de forskellige Former for en udvidet eller i alt Fald for Undervisningen heldigere ordnet Skolegang end den for Tiden almindelige bemærkede følgende.

Heldags- og Hverdagsundervisning Aaret rundt for hver Klasse, der er indført i 3 Skoler paa Øerne og i 17 Skoler i Sjælland, maa paa Grund af Vej-længderne, Befolkningens Uffavn af de ældre Børns Arbejdskraft og de store Ud-gifter til Lærerlønninger betragtes som uigennemførlig som en mere almindelig Ordning, selv om Tilstuddet af Statskassen til Lærerlønningerne gjordes saa stort, at den sidst nævnte Hindring fjernes. Halvdags- og Hverdagsundervisning for hver Klasse, der lader sig anvende inden for det i Lovforslaget forudsatte Lærertal og ugentlige Timetal for hver Lærer, maa anses for en for Undervisningens Fremme særdeles heldig Ordning, der ikke vilde medføre nogen forhøjet Udgift for Kommunen, men som utvivlsomt vilde støde paa de største Vanskeligheder fra Befolkningens Side, om Vinteren særligt af Hensyn til de mindre Børns Skolegang og om Sommeren af Hensyn til de ældre Børns Benyttelse til Arbejde. Det kan formentlig overhovedet fastslaaes som en Grundsaetning, fra hvilken der ikke kan ses bort ved Overvejelsen af, hvad der i den foreliggende Henseende kan ventes gennemført som almindelig Ordning, at Sommerundervisningen ikke for ældste Klasse kan strækkes ud over 3 Dage om Ugen, og at Vinterundervisningen for yngste Klasse som Regel maa begrænses til et lignende Antal Dage, hvor ikke Skoledistrikterne ere smaa eller i alt Fald Skoletvangen begrænset til det nævnte Dage-tal. Man føres herved til særligt at rette sin Opmærksomhed paa en Ordning, der indfører Hverdagsundervisning (Halvdags- eller Heldags) for ældste Klasse om Vinteren og indtil 3 Dages Undervisning for yngste Klasse og den omvendte Ordning om Sommeren. Nøjes man med 3 hele og 3 halve Dage for den ene Klasse og 3 halve for den anden, hvilket i og for sig vilde være et ret tilfredsstillende Resultat, kunde en saadan Ordning gennemføres uden Ændringer i Lovforslagets Forudsætninger angaaende Klassedeling og Lærertal og uden forøgede Udgifter for Kommunen. Forlanger man derimod Heldagsundervisning paa samtlige de angivne Dage, vil en Forøgelse af Lærerkræfterne og af Lokalerne være nødvendig. Det maa i det hele her fastholdes, at da Lovforslaget forudsætter den fulde Udnyttelse af Lærernes Arbejdskraft, og da Forslaget inden for de derved satte Grænser hjemler Frihed for Administrationen til at ordne Skolegangen, som den finder det hensigtsmæssig, lige fra en Skolegangsorden efter Formlen $\frac{6/2-6/2}{6/2-6/2}$ (Hverdags- og Halvdagsundervisning) til

den i Anordningen af 27de Juli 1814 f. L. § 10 angivne $\frac{3-3}{3-3}$ (Hverandendags- og Heldagsundervisning), naar det kun iagttages, at hver Klasse i det hele faar aarligt lige mange Undervisningstimer om Ugen i Gennemsnit, maa en Forbedring af Undervisningen i Skolerne paa Landet ud over den i Lovforslaget forudsatte i Retning af Forøgelse af Undervisningstiden med Nødvendighed forudsætte Forøgelse af Lærerkræfterne og dermed af Lokalerne.

Undersøgelsen af den omspurgte Forbedrings pekuniære Konsekvenser maa da særlig rettes paa disse to Forhold og navnlig paa det første, Forøgelsen af Lærerkræfterne, og de Resultater, man vil komme til, ville ganske afhænge af de Forbringer, man stiller til Forøgelsen og til Undervisningens Kvalitet. Begrænser man sig til en Forbedring af Vinterundervisningen, saaledes at hver Klasse faar 6 hele Dage om Ugen, hvad der, som angivet i Tillæget til Bilag IV., er en ret almindelig Ordning i Dele af Ribe Stift, og vil man nøjes med en ueksamineret Lærer, der maa forudsættes i Resten af Aaret at ernære sig ved anden Beskæftigelse, kan Forøgelsen af Lærerkræfterne antages at repræsentere 2—300 Kr. aarlig i Lønning for hver Skole, ved hvilken en saadan Medhjælper antages. Denne Ord-